

Veel deelnemers Energiebesparing Basisscholen

Het initiatief om basisscholen enthousiast te maken voor energiebesparing in de regio Drechtsteden is succesvol. Als het project is afgerond, hebben ruim vijftig scholen energiescans uitgevoerd, waarin maatregelen staan opgenomen die ze binnen vijf jaar terugverdienen. "Daar zijn we best trots op."

Tekst: Piet Scheerhoorn

Basisschool De Schalm heeft aan het energiebesparingsproject deelgenomen.

De regio Drechtsteden bestaat uit zes gemeenten. Een onderzoek van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid naar het energieverbruik in het voortgezet onderwijs was eind 2014 een trigger voor de regio om ook het energieverbruik in het basisonderwijs aan te pakken. "Wij vonden het vreemd dat het primair onderwijs buiten dat onderzoek is gebleven, zegt duurzaamheidsregisseur Naoual Loiazizi van de gemeente Dordrecht. "In die tijd startte ook de landelijke Green Deal Scholen en werd het Klimaatakkoord in Parijs ondertekend. Dat bood kansen om daar met een project Energiebesparing Basisscholen op mee te liften."

Beginnen bij de basis

Het achterliggende doel van het project is scholen te stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen. De eerste stap is een *quicksan* om het energieverbruik van de school te achterhalen. De scan is de basis voor de tweede stap: het opstellen van een plan van aanpak met energiebesparende maatregelen. Dit omvat een inschatting van de reductie van de CO₂-uitstoot, de financiële besparingen en de terugverdientijd. Het accent ligt op maatregelen die zichzelf binnen vijf jaar terugverdienen.

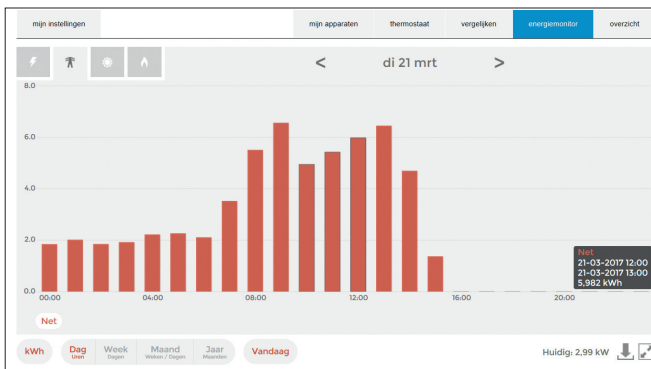
'Een op de drie scholen betaalde te veel transportkosten'

De laatste, optionele stap is dat Duurzaamheidscentrum Weizigt de scholen een gastles aanbiedt. Leerlingen uit groep 7 en 8 gaan dan zelf aan de slag met het besparen van energie op school. Hun tips presenteren ze aan het schoolbestuur, die ze kunnen meenemen in het vervolgtraject.

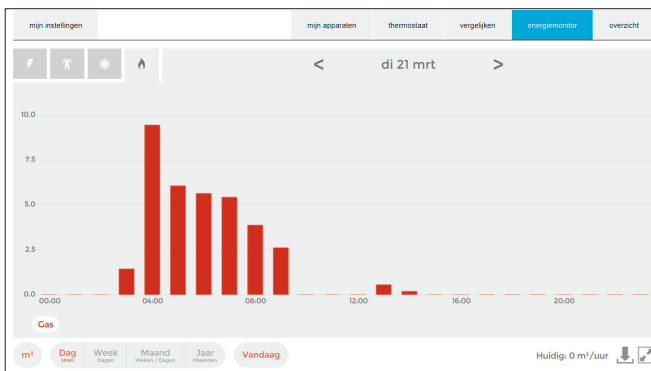
In de praktijk blijkt het best lastig om het energieverbruik van een school te achterhalen. Vaak wordt dat te hoog ingeschat, met als gevolg dat ook de aansluitwaarde van de meter niet klopt en de scholen teveel transportkosten betalen. "Een op de drie scholen betaalde te veel transportkosten. Dat kun je simpel verlagen en dan heb je meteen een eerste besparing te pakken. Daarom vonden wij het belangrijk te beginnen bij de basis. Want meten is weten."

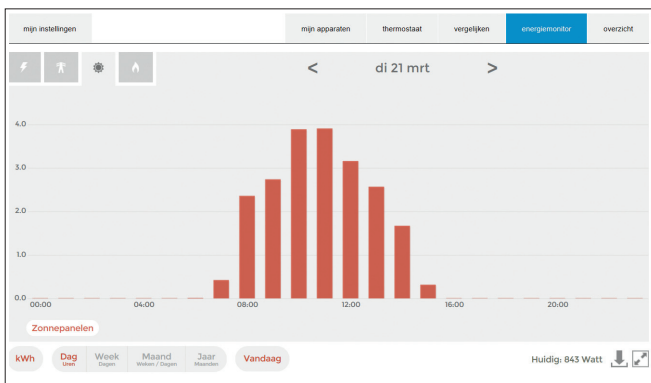
Tijdens de gastles gaan leerlingen uit groep 7 en 8 zelf aan de slag met het besparen van energie op school.

Elektriciteitsverbruik

Gasverbruik

Energieopwekking met zonnepanelen

Via een monitoringsysteem volgt het Groene Scholen Collectief alle energiestromen.

Blijf met elkaar praten

Energiebesparing Basisscholen is een samenwerkingsproject van zes partijen: Regio Drechtsteden, Duurzaamheidscentrum Weizigt, burgerinitiatief Drechtse Stroom, de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Ingenieursbureau Drechtsteden en het Groene Scholen Collectief, een commerciële partij. De samenwerking verliep niet altijd even eenvoudig. “Iedereen heeft zijn eigen belangen, ook binnen de gemeente”, laat Loiazizi weten. “Het is belangrijk om met elkaar te blijven praten en de tijd te nemen om dat te laten uitkristalliseren. Je moet het wel samen doen.” Ook waren er misverstanden. Bij de start van het project werd ervan uit gegaan dat alle scholen grootverbruikers zijn, die op grond van de wet Milieubeheer verplicht kunnen worden om energiebesparende maatregelen te nemen. De meeste >>

‘Zorg ervoor dat je inzicht hebt in het energieverbruik en de facturen’

Deelname aan energiebesparingsproject

Als een van de scholen heeft De Schalm uit Alblasterdam met veel enthousiasme aan het energiebesparingsproject deelgenomen. Onder begeleiding van Duurzaamheidscentrum Weizigt gingen leerlingen uit groep 8 in het schoolgebouw op zoek naar energielurpende apparaten. Over hun bevindingen gingen ze daarna in gesprek met directeur Tanja Laging. Daaruit bleek dat het onderwerp flink leeft onder de leerlingen. De conclusie was dat er nog veel te verbeteren is in het gebouw. De leerlingen gaven ook aan dat ze best een duurzaamheidsjuf of -meester op school willen om elke dag iets over dit onderwerp te leren.

Voor die gastles hebben burgerinitiatief Drechtse Stroom en het Groene Scholen Collectief een Energie Prestatie Keuring in de school uitgevoerd. Op basis van die keuring is een Plan van Aanpak gemaakt, waarin de aanbevelingen van de leerlingen zijn meegenomen.

Omvangrijke maatregelen

De maatregelen om De Schalm energiezuiniger te maken zijn tamelijk omvangrijk: er is dubbele beglazing aangebracht en de verlichting is vervangen door een ledvariant. Hierbij zijn de bestaande armaturen omgebouwd om ze geschikt te maken

voor ledbuizen. Dit levert niet alleen energiewinst op, maar voorkomt ook verspilling van materiaal. Ook zijn zonnepanelen geïnstalleerd, de verwarming is waterzijdig ingeregeld en de installaties zijn optimaal op elkaar afgestemd. Het Groene Scholen Collectief verzorgt het volledige energiebeheer: via een monitoringsysteem worden alle energiestromen gevolgd en de cv-installatie wordt op afstand geschakeld. Voor alle maatregelen is een onafhankelijke marktconsultatie gedaan. Hoewel het schoolbestuur formeel verantwoordelijk is voor de hele operatie, zijn alle technische werkzaamheden uitgevoerd onder leiding van het Groene Scholen Collectief. Projectleider Jaap Boer van schoolbestuur PIT-KO heeft daar veel waardering voor. "De gemeente heeft aan ons bevoegde gezag € 32.000 subsidie verstrekt. Ik heb de opdracht gekregen om offertes aan te vragen en vervolgens zijn de opdrachten verstrekt. Verder heeft Het Groene Scholen Collectie ons bijna al het werk uit de handen genomen." Alle besparingsmaatregelen zijn eind 2016 genomen, maar het project is nog niet afgerond. Het schoolgebouw wordt voorlopig uitgebreid gemonitord om zeker ervan te zijn dat de energiebesparingen ook werkelijk gerealiseerd worden.

basisscholen zijn echter kleinverbruikers. Die hebben die verplichting niet. De belangrijkste tip voor gemeenten en regio's die een energiebesparingsproject willen doen, is te zorgen voor een goede voorbereiding. "Zorg ervoor dat je inzicht hebt in het energieverbruik en de facturen, stem goed af met de collega's van onderwijshuisvesting en zorg ervoor dat je dezelfde taal spreekt."

Mond-tot-mondreclame

Deelname aan Energiebesparing Basisscholen in de Drechtsteden gebeurt op vrijwillige basis. De organisatie heeft veel energie

'Als regio zijn we trots dat we straks 52 van de ruim honderd scholen hebben kunnen bereiken'

gestoken in promotie via websites en social media. Ondanks dat de gemeente de gastles, de *quicksan* en het opstellen van het programma van aanpak uit het project bekostigde, kwam het project pas goed op gang na mond-tot-mondreclame van de eerste enthousiaste schoolbesturen.

Op de scholen zijn vooral besparingen gerealiseerd in de categorie 'laaghangend fruit'. Dat gaat om isolatie of het corrigeren van de aansluitwaarde van de elektriciteitsmeter. De gemiddelde terugverdientijd per school is twee jaar. Als de voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd, kan er jaarlijks ruim 9.400 kilo CO₂ minder uitgestoten, evenveel als door 470 bomen in een jaar kan worden opgenomen.

Verdeeld over twee ronden is op 37 scholen een energiescan gedaan, een plan van aanpak geschreven en zijn maatregelen getroffen. In de komende periode doen nog eens vijftien scholen mee. "Na die derde ronde stopt het project: het geld is op en wij vinden dat de scholen nu zelf aan zet zijn", laat Loiazizi weten. "Maar het project is wel succesvol. Als regio zijn we er best trots op dat we straks 52 van de ruim honderd scholen hebben kunnen bereiken." ■